

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v plénu složeném z předsedy soudu Pavla Rychetského a soudců a soudkyň Jaroslava Fenyka, Josefa Fialy, Jana Filipa (soudce zpravodaje), Jaromíra Jirsy, Tomáše Lichovníka, Vladimíra Sládečka, Radovana Suchánka, Pavla Šámala, Kateřiny Šimáčkové, Vojtěcha Šimíčka, Milady Tomkové, Davida Uhlíře a Jiřího Zemánka o návrhu **Krajského soudu v Praze** na zrušení § 112 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění nálezu Ústavního soudu ze dne 4. února 2020 sp. zn. Pl. ÚS 15/19 vyhlášeného pod č. 54/2020 Sb., za účasti **Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky** a **Senátu Parlamentu České republiky**, jako účastníků řízení, takto:

Ustanovení § 112 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění nálezu Ústavního soudu ze dne 4. února 2020 sp. zn. Pl. ÚS 15/19 vyhlášeného pod č. 54/2020 Sb., se ruší dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.

Odůvodnění

I.

Obsah návrhu na zrušení napadeného zákonného ustanovení

1. Navrhovatel – Krajský soud v Praze (dále jen „krajský soud“) – se podle čl. 95 odst. 2 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a § 64 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), domáhá, aby Ústavní soud zrušil § 112 odst. 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění nálezu Ústavního soudu ze dne 4. 2. 2020 sp. zn. Pl. ÚS 15/19 vyhlášeného pod č. 54/2020 Sb. (dále jen „zákon o odpovědnosti za přestupky“). Napadené ustanovení je zařazeno do části čtvrté daného zákona nazvané „Společná, přechodná a závěrečná ustanovení“ a obsahuje přechodné ustanovení tohoto znění: *„Odpovědnost za přestupek a dosavadní jiný správní delikt však nezanikne dříve, než by uplynula některá ze lhůt podle věty první, pokud k jednání zakládajícímu odpovědnost došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.“*

2. Ustanovení § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky ve znění účinném do 25. 2. 2020 stanovilo, že *„Ustanovení dosavadních zákonů o lhůtách pro projednání přestupku nebo jiného správního deliktu, lhůtách pro uložení pokuty za přestupek nebo jiný správní delikt a lhůtách pro zánik odpovědnosti za přestupek nebo jiný správní delikt se ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona nepoužijí. Odpovědnost za přestupek a dosavadní jiný správní delikt však nezanikne dříve, než by uplynula některá ze lhůt podle věty první, pokud k jednání zakládajícímu odpovědnost došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona.“* Nálezem Ústavního soudu

sp. zn. Pl. ÚS 15/19 (všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná na <http://nalus.usoud.cz>) bylo rozhodnuto tak, že § 112 odst. 2 věty první zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich se ruší dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů. Proto s účinností od 26. 2. 2020 napadené ustanovení zní tak, jak je uvedeno sub 1. Ústavní soud v předmětném zrušujícím nálezu vyslovil právní názor, že obrat „*lhůta podle věty první*“, jak je použit v napadeném ustanovení, je i po zásahu Ústavního soudu třeba chápat v původním významu, který mu určil zákonodárce, tj. že jde o lhůty pro projednání přestupku nebo jiného správního deliktu, lhůty pro uložení pokuty za přestupek nebo jiný správní delikt a lhůty pro zánik odpovědnosti za přestupek nebo jiný správní delikt.

3. Navrhovatel uvádí, že se před ním vede řízení o správní žalobě, jíž se žalobce domáhá zrušení rozhodnutí Krajského úřadu Středočeského kraje, kterým byl ve spojení s rozhodnutím Magistrátu města Kladna, Odboru správního, Oddělení přestupkového řízení, žalobce shledán vinným ze spáchání správního deliktu provozovatele vozidla podle § 125f odst. 1 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích a o změnách některých zákonů, ve znění účinném ke dni 31. 3. 2015 (dále jen „zákon o silničním provozu“), tj. ke dni spáchání správního deliktu, za což byla žalobci uložena pokuta ve výši 1 500 Kč a současně s ní povinnost k náhradě nákladů řízení ve výši 1 000 Kč.

4. Žalobce v podané žalobě mimo jiné uvedl, že podle jeho názoru jeho odpovědnost za spáchání předmětného správního deliktu zanikla. Proto měla být v jeho věci použita nová právní úprava – § 29 a násl. zákona o odpovědnosti za přestupky, týkající se právě zániku odpovědnosti za přestupek. To proto, že tento právní předpis nabyl účinnosti dne 1. 7. 2017, tj. v době, kdy stále ještě probíhalo odvolací řízení před odvolacím správním orgánem. Tento názor žalobce uplatňuje proto, že v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky došlo ke dni 1. 7. 2017 i ke změně zákona o silničním provozu spočívající nejen v užití nové terminologie („přestupek“ namísto „správní delikt“), ale též v tom, že ustanovení o zániku odpovědnosti za (dosavadní) správní delikt byla ze zákona o silničním provozu bez náhrady vypuštěna s tím, že se od uvedeného data užije právní úprava zákona o odpovědnosti za přestupky. Novou právní úpravu přitom považuje žalobce za (pro něj) příznivější.

5. Krajský soud uvádí, že ke spáchání předmětného správního deliktu mělo dojít dne 31. 3. 2015, k zahájení řízení doručením příkazu jako prvního úkonu v řízení o správním deliktu provozovatele vozidla došlo dne 1. 7. 2015 a napadené rozhodnutí bylo doručeno zástupci žalobce dne 14. 9. 2017. K zániku odpovědnosti za uvedený správní delikt při aplikaci § 125e odst. 3 a 5 zákona o silničním provozu, ve znění účinném v době od 7. 11. 2014 do 30. 6. 2017, nemohlo dojít, neboť byla dodržena jak subjektivní dvouletá lhůta pro zahájení řízení, tak objektivní čtyřletá lhůta, v níž musí rozhodnutí o správním deliktu nabýt právní moci.

6. Nicméně podle nové právní úpravy [§ 29 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky] zaniká odpovědnost za přestupek uplynutím promlčecí doby a podle § 30 písm. a) zákona o odpovědnosti za přestupky činí promlčecí doba jeden rok (v daném případě totiž horní hranice sazby pokuty podle § 125f odst. 3 zákona o silničním provozu nesměla a ani dnes nesmí přesáhnout částku 10 000 Kč). Při aplikaci výše uvedených ustanovení a § 31 odst. 1 věty první zákona o odpovědnosti za přestupky a § 32 odst. 2 a 3 zákona o odpovědnosti za přestupky je nutno dovodit, že odpovědnost za předmětný správní

delikt by podle nové právní úpravy zanikla ještě před vydáním napadeného rozhodnutí a nemohla tak již po dobu jeho doručování znovu začít běžet, tedy že správní delikt by tak za užití nové právní úpravy byl již promlčen.

7. Z výše uvedeného tak podle krajského soudu vyplývá, že v předmetném případě je nová právní úprava jednoznačně pro žalobce příznivější než historická právní úprava. Krajský soud má tedy za to, že § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky (i po nálezů Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 15/19) výslovně ukládá použití pro pachatele méně příznivou promlčecí dobu. Užití tohoto ustanovení však právě ve světle argumentace Ústavního soudu uvedené v citovaném nálezů přímo popírá zásadu plynoucí z čl. 40 odst. 6 věty druhé Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), podle něhož se trestnost činu posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán, a pozdějšího zákona se použije, je-li to pro pachatele příznivější, tedy, podle níž je vždy nutné užití právní úpravy pro pachatele příznivější.

II.

Vyjádření účastníků řízení

8. Soudce zpravodaj postupem podle § 69 zákona o Ústavním soudu zaslal návrh Senátu Parlamentu České republiky (dále jen „Senát“) a Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky (dále jen „Poslanecká sněmovna“) jako účastníkům řízení, dále vládě a veřejnému ochránci práv jako státním orgánům, které jsou podle § 69 odst. 2 a 3 téhož zákona oprávněny vstoupit do řízení jako vedlejší účastníci řízení.

9. Poslanecká sněmovna ve svém vyjádření uvedla, že vláda návrh zákona o odpovědnosti za přestupky předložila Poslanecké sněmovně dne 16. 7. 2015 a návrh byl téhož dne rozeslán poslancům jako sněmovní tisk 555, přičemž napadené ustanovení se nacházelo již v návrhu zákona předloženého vládou (tisk 555/0). První čtení návrhu zákona bylo uskutečněno dne 16. 12. 2015, kdy byl návrh zákona přikázán k projednání Ústavně právnímu výboru jako garančnímu výboru a Výboru pro veřejnou správu a regionální rozvoj jako dalšímu výboru. Ústavně právní výbor tisk projednal na schůzích ve dnech 11. 2. 2016 a 23. 3. 2016, kdy ve svém usnesení doporučil přijmout návrh zákona ve znění jím přijatých pozměňovacích návrhů (tisk 555/3). Výbor pro veřejnou správu a regionální rozvoj tisk projednal na schůzích ve dnech 5. 2. 2016 a 1. 4. 2016 a doporučil jeho schválení. Ve druhém čtení návrhu zákona, které se konalo dne 12. 4. 2016, bylo v rámci podrobné rozpravy předneseno několik pozměňovacích návrhů, které se však netýkaly napadeného ustanovení. Třetí čtení návrhu zákona bylo uskutečněno dne 6. 5. 2016, kdy byl návrh zákona ve znění přijatých pozměňovacích návrhů schválen (ze 157 přítomných poslanců hlasovalo pro návrh 121 poslanců a 15 poslanců bylo proti návrhu). Návrh zákona postoupila Poslanecká sněmovna Senátu dne 19. 5. 2016. Poté, co jí byl Senátem vrácen (viz sub 10), bylo o návrhu zákona ve znění Senátem přijatých pozměňovacích návrhů hlasováno dne 12. 7. 2016 a návrh zákona byl přijat.

10. Senát ve svém vyjádření uvedl, že Poslanecká sněmovna postoupila návrh zákona o odpovědnosti za přestupky Senátu dne 19. 5. 2016. Lhůta třiceti dnů pro projednání návrhu zákona a usnesení se k němu Senátem podle čl. 46 odst. 1 Ústavy tudíž končila dnem 18. 6. 2016. Návrh zákona byl v jeho 10. funkčním období označen jako senátní tisk č. 280. Ústavně-právní výbor, kterému byl návrh zákona přikázán k projednání jako garančnímu, doporučil Senátu schválit návrh zákona ve znění postoupeném Poslaneckou

sněmovnou (usnesení č. 128 ze dne 1. 6. 2016). Dále byl návrh zákona přikázán k projednání výboru pro územní rozvoj, veřejnou správu a životní prostředí, který svým usnesením č. 124 ze dne 8. 6. 2016 doporučil Senátu vrátit návrh zákona Poslanecké sněmovně s pozměňovacím návrhem (doplnění správních trestů o zákaz pobytu). Návrh zákona o odpovědnosti za přestupky byl při projednávání Senátem většinou velmi pozitivně hodnocen jako moderní úprava na vyšším kvalitativním stupni. Senátní projednávání návrhu zákona o odpovědnosti za přestupky se výslovně nedotklo inkriminované otázky přechodné úpravy lhůt pro zánik odpovědnosti za přestupky podle návrhem napadeného ustanovení. Při jednání výborů byla zmiňována nová ucelená úprava promlčecí doby rozlišené podle závažnosti přestupku (§ 30 až 32 zákona o odpovědnosti za přestupky). Přechodná úprava v zákoně o odpovědnosti za přestupky vynikala především svým uvozením (§ 112 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky), které výslovně recipuje ústavní pravidlo o zákazu retroaktivity přísnějšího zákona. Předkladatel návrhu zákona se vyjádřil v tom smyslu, že § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky je nutno chápat pouze jako pojistku pro případ, že by tzv. změnový zákon (zákon č. 183/2017 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích; dále jen „zákon č. 183/2017 Sb.“), zahrnující přeměnu početné a rozmanité úpravy dosavadních správních deliktů, nebyl býval včas přijat (tj. do účinnosti zákona o odpovědnosti za přestupky). Daný koncept přechodné úpravy neupoutal kritickou (hodnotící) pozornost orgánů Senátu. Senát vrátil návrh zákona o odpovědnosti za přestupky Poslanecké sněmovně. Učinil tak řádně v ústavně stanovené lhůtě na své 25. schůzi (10. funkční období) usnesením č. 469 ze dne 15. 6. 2016, když v hlasování č. 17 za přítomnosti 62 senátorů hlasovalo pro schválení tohoto usnesení 45 senátorů, proti byli 2 a hlasování se zdrželo 15 senátorů.

11. Prezidentem republiky podepsaný zákon byl do Poslanecké sněmovny doručen dne 27. 7. 2016. Po podpisu příslušnými ústavními činiteli byl zákon dne 28. 7. 2016 odeslán k publikaci ve Sbírce zákonů a dne 3. 8. 2016 vyhlášen ve Sbírce zákonů pod č. 250/2016 Sb.

12. Vláda prostřednictvím ministryně spravedlnosti a veřejný ochránce práv sdělili, že nevyužijí svého práva vstoupit do řízení.

13. Vzhledem k tomu, že ve vyjádření účastníků nebyly obsaženy žádné nové skutečnosti nebo závěry, které by se dotýkaly předmětného návrhu krajského soudu, nebyla již navrhovateli jejich vyjádření zaslána k případné replice.

III.

Upuštění od ústního jednání

14. Ústavní soud dospěl k závěru, že od ústního jednání nelze očekávat další objasnění věci, a proto v souladu s § 44 zákona o Ústavním soudu rozhodl ve věci bez jeho nařízení.

IV.

Procesní předpoklady řízení o zrušení zákona

15. Podle čl. 95 odst. 2 Ústavy, dojde-li soud k závěru, že zákon, jehož má být při řešení věci použito, je v rozporu s ústavním pořádkem, předloží věc Ústavnímu soudu.

Obecný soud je oprávněn podat návrh tehdy, navrhuje-li zrušení zákona, resp. jeho jednotlivého ustanovení, jehož aplikace má být bezprostřední, případně je nezbytná, nepostačí jen hypotetické použití nebo jiné širší souvislosti [usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 10. 2000 sp. zn. Pl. ÚS 39/2000 (U 39/20 SbNU 353)]. Z účelu a smyslu konkrétní kontroly ústavnosti právních předpisů plyne, že zákon (resp. jeho jednotlivá ustanovení), jehož má být při řešení věci použito, je pouze takový zákon, jenž překáží dosažení žádoucího, tj. ústavně konformního výsledku; nebyl-li by odstraněn, byl by výsledek probíhajícího řízení jiný, a to neústavní [viz k tomu náleze ze dne 6. 3. 2007 sp. zn. Pl. ÚS 3/06 (N 41/44 SbNU 517; 149/2007 Sb.), bod 26 odůvodnění].

16. Ústavní soud shledal, že krajskému soudu svědčí aktivní procesní legitimace k podání návrhu na zrušení § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky, neboť jeho napadené ustanovení má být použito v řízení o správní žalobě, které se před ním vede. Jak si Ústavní soud ověřil, ve správní žalobě, o níž bude krajský soud rozhodovat, žalobce namítá (sub 4), že došlo k zániku jeho odpovědnosti za správní delikt ještě předtím, než za něj byl pravomocně potrestán. Krajský soud tak bude v řízení posuzovat otázku zániku odpovědnosti za přestupek, k jejímuž zodpovězení je nezbytné použít i přechodné ustanovení v napadeném § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky.

V.

Ústavní konformita zákonodárského procesu

17. Ústavní soud se zabýval průběhem zákonodárského procesu a shledal, že údaje uvedené ve vyjádřeních Poslanecké sněmovny a Senátu (sub 9 až 11) dokládají, že zákon, jehož součástí je napadené ustanovení, byl přijat a vydán v mezích Ústavou stanovené kompetence a ústavně předepsaným způsobem. Tato skutečnost není zpochybňována ani návrhovatelem.

VI.

Věcné posouzení návrhu

18. Podle čl. 40 odst. 6 Listiny se trestnost činu posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, je-li to pro pachatele příznivější.

19. Již v minulosti Ústavní soud dovodil, že čl. 40 odst. 6 Listiny dopadá i na správní trestání, viz nálezy ze dne 13. 6. 2002 sp. zn. III. ÚS 611/01 (N 75/26 SbNU 253) a ze dne 11. 7. 2007 sp. zn. II. ÚS 192/05 (N 110/46 SbNU 11). Shodně se vyjádřil i Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 27. 10. 2004 č. j. 6 A 126/2002-27 (č. 461/2005 Sb. NSS) – rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na <http://www.nssoud.cz>.

20. Podle čl. 89 odst. 2 Ústavy jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány i osoby. Ústavní soud dává konstantně najevo, že tento příkaz se vztahuje i na něj samotného [srov. např. náleze ze dne 12. 6. 1997 sp. zn. IV. ÚS 197/96 (N 118/6 SbNU 353)].

21. V této souvislosti je významné, že v již uvedeném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 15/19, kterým bylo zrušeno ustanovení § 112 odst. 2 věta první zákona o odpovědnosti za přestupky, se Ústavní soud zabýval výkladem pojmu „trestnost“ v čl. 40 odst. 6 věty první Listiny. Dospěl zde k závěru, že v základu institutu promlčení trestní odpovědnosti či odpovědnosti za přestupek leží myšlenka, že uplynutím času slábně, až docela zanikne potřeba trestněprávní reakce na čin jak z hlediska generální prevence, tak z hlediska individuální. Nová právní úprava, která může způsobit, že k promlčení dojde až po delším čase v porovnání s úpravou předchozí, v sobě nutně nese náhled, že zákonodárce nově pojímá spáchaný čin závažněji, stanovil-li úpravu, která umožní zánik trestnosti uplynutím delšího časového úseku v porovnání s předchozí úpravou. Ústavní předpisy obecně nekladou překážku zpřísnění trestnosti, jde-li stále o úpravu trestu přiměřenou spáchanému činu. Může se tak dít jen pro činy spáchané po účinnosti úpravy, jež přinesla zpřísnění trestnosti, nikoli pro činy spáchané před její účinností. Ustanovení čl. 40 odst. 6 věta první Listiny dopadá na každou úpravu, která přináší prostřednictvím úpravy promlčení trestní odpovědnosti či odpovědnosti za přestupek zpřísnění trestnosti. V uvedeném nálezu sp. zn. Pl. ÚS 15/19 tak byl vyjádřen právní názor, podle kterého § 112 odst. 2 věta první zákona o odpovědnosti za přestupky přikazuje užít úpravu promlčení odpovědnosti za přestupky podle zákona o odpovědnosti za přestupky i na činy spáchané před účinností tohoto zákona, neboť úprava promlčení odpovědnosti za přestupek tvoří součást vymezení trestnosti ve smyslu čl. 40 odst. 6 Listiny, s nímž byla v tehdejší věci napadená zákonná úprava v rozporu, jelikož vede k užití pozdější úpravy trestnosti, která je v neprospěch obviněného. Z tohoto důvodu Ústavní soud § 112 odst. 2 větu první zákona o odpovědnosti za přestupky zrušil pro jeho rozpor s čl. 40 odst. 6 větou první Listiny. S tímto zrušeným ustanovením úzce související nyní napadené ustanovení § 112 odst. 2 věty druhé zákona o odpovědnosti za přestupky Ústavní soud posoudit z hlediska jeho ústavní konformity nemohl, neboť byl vázán petitem tehdejšího návrhu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 15/19.

22. Již v minulosti Ústavní soud též dovedl [srov. např. náleze ze dne 22. 1. 2001 sp. zn. IV. ÚS 158/2000 (N 12/21 SbNU 91)], že podle čl. 40 odst. 6 Listiny se trestnost činu posuzuje a trest se ukládá podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán. Pozdějšího zákona se použije, jestliže je to pro pachatele příznivější. Rozhodujícím kritériem pro posouzení otázky, zda použití pozdějšího zákona by bylo pro pachatele příznivější, je celkový výsledek z hlediska trestnosti, jehož by bylo při aplikaci toho či onoho zákona dosaženo, s přihlédnutím ke všem právně rozhodným okolnostem konkrétního případu. Použití nového právního předpisu je tedy pro pachatele příznivější tehdy, jestliže jeho ustanovení posuzována jako celek skýtají výsledek příznivější než právo dřívější.

23. Je zřejmé, že v nyní posuzované věci, a v typově obdobných věcech, týkajících se (nejen) zániku odpovědnosti za správní delikt podle zákona o silničním provozu ve vazbě na novou právní úpravu v zákoně o odpovědnosti za přestupky, může nastat situace, že odpovědnost za správní delikt by podle nové právní úpravy zanikla ještě před vydáním napadeného rozhodnutí, tedy že správní delikt by tak za užití nové právní úpravy byl již promlčen. V uvedeném případě je tedy nová právní úprava upravená v zákoně o odpovědnosti za přestupky posuzovaná jako celek, nesporně pro žalobce příznivější než předchozí právní úprava upravená v zákoně o silničním provozu (srov. též sub 5 až 7). Přejícné ustanovení § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky ve znění nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 15/19 však výslovně ukládá, aby byla aplikována pro pachatele méně příznivá právní úprava. Proto bude třeba vždy v každém konkrétním

případě srovnat právní úpravu přestupkového práva účinnou do 30. 6. 2017, a to nejen podle § 29 a násl. zákona o odpovědnosti za přestupky, nýbrž i úpravy speciálních promlčecích dob ve zvláštních zákonech (viz zejména tzv. změnový zákon č. 183/2017 Sb.) a podle obecných pravidel § 2 odst. 1 a § 112 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky určit, která úprava je pro pachatele (nyní) přestupku spáchaného do 30. 6. 2017 příznivější.

24. Z výše uvedeného plyne, že dospěl-li Ústavní soud v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 15/19 k právnímu názoru, podle kterého je úprava zániku přestupkové odpovědnosti součástí „trestnosti“ ve smyslu čl. 40 odst. 6 Listiny (v podrobnostech srov. právní závěry uvedené v citovaném nálezu), nelze mít z důvodů výše uvedených pochyb o tom, že aplikace § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky (ve znění uvedeného nálezu) může vést rovněž ke zhoršení postavení pachatele. Jinak řečeno, k porušení čl. 40 odst. 6 věty druhé Listiny dojde i tehdy, když by pachatel byl potrestán za spáchání přestupku přesto, že by odpovědnost za přestupek podle nové právní úpravy zanikla ještě před vydáním rozhodnutí o přestupku, tedy že přestupek by tak za užití nové právní úpravy byl již promlčen. Ústavní soud proto uzavírá, že § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky je v rozporu s čl. 40 odst. 6 větou druhou Listiny. Nutno podotknout, že za této situace není v incidenčním případě (viz sub 3 až 7) možný ústavně konformní výklad § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky a lze vystačit s oporou jeho § 2 odst. 1 a § 112 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky.

VII. Závěr

25. Z výše uvedených důvodů Ústavní soud dospěl k závěru, že § 112 odst. 2 zákona o odpovědnosti za přestupky je v rozporu s čl. 40 odst. 6 větou druhou Listiny, a proto jej podle § 70 odst. 1 zákona o Ústavním soudu zrušil dnem vyhlášení tohoto nálezu ve Sbírce zákonů.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 16. června 2020

Pavel Rychetský
předseda Ústavního soudu

**Odlišné stanovisko soudců Jana Filipa, Kateřiny Šimáčkové a Vojtěcha Šimíčka
k odůvodnění nálezu sp. zn. Pl. ÚS 4/20**

Podle § 14 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), podáváme odlišné stanovisko k odůvodnění nosných částí nálezu ze dne 16. 6. 2020 sp. zn. Pl. ÚS 4/20.

Vedou nás k tomu tyto důvody:

1. Souhlasíme s výrokem nálezu a těch částí odůvodnění, která vycházejí z bezprostředního použití čl. 40 odst. 6 věty druhé Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). I nadále však setrváváme na závěrech vyjádřených v odlišném stanovisku k nálezu ze dne 4. 2. 2020 sp. zn. Pl. ÚS 15/20, ve kterém se soudci Jan Filip a Vojtěch Šimíček – ke kterým se nyní v plném rozsahu připojuje i soudkyně Kateřina Šimáčková – vymezili vůči nosným závěrům spojeným s výkladem čl. 40 odst. 6 věty první Listiny, podle kterých je součástí ústavního (nikoli podústavního) pojmu „trestnost“ rovněž délka promlčecí doby a o které se nynější nález musel s ohledem na okolnosti případu (potřeba urychleného rozhodnutí pro potřeby soudního rozhodování) rovněž opřít.
2. Případné zrušení původního znění § 112 odst. 2 věty první zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, proto mělo být založeno na posouzení, zda prodloužení otevřené (běžící) promlčecí doby Ústavní soud shledá protiústavním nikoliv pro rozpor s čl. 40 odst. 6 věty první Listiny, nýbrž pro rozpor se základními principy právního státu podle čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky a čl. 8 odst. 2 Listiny s tím, že ústavní pojem trestnosti je třeba konstruovat na základě čl. 39, čl. 40 odst. 1 a 2 a čl. 8 odst. 2 Listiny.
3. Proto nadále setrváváme na nesouhlasu s důvody, které vedly k překonání právního názoru vyjádřeného v jednom ze základních rozhodnutí Ústavního soudu, tedy nálezu ze dne 21. 12. 1993 sp. zn. Pl. ÚS 19/93 (N 1/1 SbNU 1) k ústavnosti zákona č. 198/1993 Sb., o protiprávnosti komunistického režimu a odporu proti němu.
4. I nadále je proto třeba trvat na tom, že pojmy podústavního práva, jakým je „promlčecí doba“, je třeba vykládat směrem shora dolů, tedy podle toho, co stanoví ústavní pořádek, a nikoli obráceně prohlašovat za ústavní materii něco, co jí ve skutečnosti není. Znovu opakujeme, že pachatel trestného činu či přestupku nemá jakési ústavní právo dopředu počítat s tím, že promlčecí dobu nebude možno v jejím běhu prodloužit, stejně jako naopak – jako v nynější věci není vyloučeno, aby byla promlčecí doba v jeho prospěch zkrácena a takto možnost jeho stíhání v jeho prospěch vykládána, jak to plyne z čl. 40 odst. 6 věty druhé Listiny. Toto ústavní pravidlo nelze prolomit ani s odkazem na to, že přechodná ustanovení předpisů trestního práva nebo správního trestání mají povahu speciální úpravy a že by tak mohla derogovat nejen ustanovení § 2 odst. 1 a § 112 odst. 1 zákona o odpovědnosti za přestupky, ale dokonce i čl. 40 odst. 6 věty druhé Listiny.

5. V ostatním proto odkazujeme na podrobnou argumentaci v odlišném stanovisku k nálezu sp. zn. Pl. ÚS 15/19 a konstatujeme, že i na základě názoru vyjádřeného v tomto stanovisku bylo možno dospět ke stejnému ústavně konformnímu závěru o neústavnosti napadeného ustanovení, aniž bylo třeba „lámat přes koleno“ požadavky na ústavně konformní výklad podústavního práva, jak se stalo v předchozím nálezu.

V Brně dne 16. června 2020

Jan Filip

Kateřina Šimáčková

Vojtěch Šimíček